

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer **any two** from the following:- **15**
a) Define Integrated materials management. What are its importance.
b) Explain relationship of materials management department with other departments.
c) Explain the need for Materials research.

Q.2 Answer **any two** from the following:- **15**
a) Write detail note on 'Material Requirement Planning'.
b) What is E-materials management? What are the advantages of E-materials management?
c) Explain the procedure of materials budget.

Q.3 Answer **any two** from the following:- **15**
a) Draw the formats:-
 i) Purchase order ii) Purchase requisition
b) Write the principles of scientific purchasing.
c) Explain the functions of purchase department.

Q.4 Answer **any two** from the following:- **15**
a) Distinguish between Centralized purchasing and Decentralized purchasing.
b) What important records are maintained by Purchase department?
c) What is Indent house? Explain various services offered by Indent house to the Importers.

Q.5 a) Match the following:- **05**

'A' Group	'B' Group
1) Integrated Materials Management	a) Material Manager
2) Materials budget	b) Co-ordination
3) Principles of purchasing	c) International purchasing
4) Trade journals & exhibitions	d) Right Quality
5) Indent house	e) Source of supplier

b) State whether the following statements are **True** or **False**. **05**
1) The return on investment depends on the manners of utilisation of materials.
2) In Online shopping it is not need to waste our precious energy while buying.
3) All purchasing departments applied centralised purchasing system.
4) When goods are purchased from abroad, it is called export trade.
5) Letter of credit is used in Domestic purchasing.

c) Select the **appropriate alternative** from the following & rewrite the statement.

1) -----means co-ordination of various activities concerned with materials.

(Material handling , Integrated material management , MRP)

2) -----is a scientific way of determining requirements of materials.

(MRP , Budget , Lead time)

3) -----is applied in purchasing of small items.

(Group purchasing, Contract purchasing, Speculation)

4) ----- is a time gap between placing the purchase order & actual receipt of material.

(Right time, Lead time, Budget)

5) E-Material Management do the entire activities relating to materials through the use of----- .

(Tender, Computer, Indent house)

- सूचना (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

- प्र.१** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:- १५
अ) एकात्मिक सामग्री व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. एकात्मिक सामग्री व्यवस्थापनाचे महत्व काय आहे?
ब) सामग्री व्यवस्थापन विभागाचे इतर विभागा बरोबर नातेसंबंध स्पष्ट करा.
क) सामग्री संशोधन ची आवश्यकता स्पष्ट करा.
- प्र.२** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:- १५
अ) 'सामग्री गरज नियोजन' यावर सविस्तर टिप लिहा.
ब) इ-सामग्री व्यवस्थापन म्हणजे काय? इ-सामग्री व्यवस्थापनाचे फायदे कोणते?
क) सामग्री अंदाजपत्रक बनविण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्र.३** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:- १५
अ) रेखांकन करा:-
i) खरेदी आदेश ii) खरेदी मागणी पत्रक
ब) शास्त्रीय खरेदीतील तत्वे लिहा.
क) खरेदी विभागाची कार्ये स्पष्ट करा.
- प्र.४** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:- १५
अ) केंद्रित खरेदी व विकेंद्रित खरेदीतील फरक स्पष्ट करा.
ब) खरेदी विभागाकडून ठेवल्या जाणाऱ्या विविध पुस्तिका कोणत्या?
क) मध्यस्थ गृह म्हणजे काय ? मध्यस्थ गृहाकडून आयातदारांना मिळणाऱ्या सेवा स्पष्ट करा.
- प्र.५** अ) जोड्या जुळवा:- ०५

'अ' गट	'ब' गट
i) एकात्मिक सामग्री व्यवस्थापन	अ) सामग्री व्यवस्थापक
ii) सामग्री अंदाजपत्रक	ब) समन्वय
iii) खरेदीची तत्वे	क) आंतरराष्ट्रीय खरेदी
iv) व्यापारी रोजकिर्द आणि प्रदर्शन	ड) योग्य संख्या
v) मध्यस्थ गृह	इ) पुरवठादाराचे स्रोत

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा.

०५

- १) गुंतवणुकीवरील परतावा (उत्पन्न) हे सामग्री वापरण्याच्या पद्धतीवर अवलंबून असते.
- २) ऑनलाईन खरेदीमध्ये खरेदी करताना आपली बहुमोल उर्जा वाया घालवावी लागत नाही.
- ३) सर्व खरेदी विभागांमध्ये केंद्रिय खरेदी पद्धती अवलंबतात.
- ४) सामग्रीची परदेशातून खरेदी करतात तेव्हा त्यास निर्यात असे म्हणतात.
- ५) पतपत्र हे देशांतर्गत खरेदीसाठी वापरतात.

क) खालील पर्याय मधून योग्य पर्यायाची निवड कडून विधाने पुन्हा लिहा.

०५

१) ----- म्हणजे सामग्रीसंबंधीत विविध कार्यामध्ये समन्वय साधणे होय.
(सामग्री हाताळणी, एकात्मिक सामग्री व्यवस्थापन, एम आर पी)

२) ----- हा सामग्रीची आवश्यकता ठरविणारा शास्त्रीय मार्ग होय.
(एम आर पी, अंदाजपत्रक, अधिक्य वेळ)

३) लहान वस्तूंच्या खरेदीकरिता ----- चा अवलंब केला जातो.
(गट खरेदी, करारात्मक खरेदी, सट्टेबाजी)

४) खरेदीचा आदेश दिल्यानंतर प्रत्यक्ष सामग्री ताब्यात मिळण्यापर्यंत लागणारा कालखंड म्हणजे -----
होय.
(योग्य वेळ, अधिक्य वेळ, अंदाजपत्रक)

५) इ-सामग्री व्यवस्थापन सामग्रीशी संबंधित सर्व कार्ये ----- द्वारे करते.
(निविदा, संगणक, मध्यस्थ गृह)
